

PREDICATORIULU

SATEANULUI ROMANU.

SCRIERE PERIODICA

pentru

predici si alti articuli dein sfer'a basericésca.

Predica despre necredentia in paralelu cu credenti'a.

*Fericitu e, carele in mene nu se scandaliséza.
Ev. Mateiu c. XI, v. 6.*

Nu indesiertu dîse odenióra domnediesculu Mantui-
toriu si Rescumperatōriu, cuventele acumu rostite catra
invetiaceii lui Joanu. — Prevedé adeva, Isusu Christosu, cà
voru fî multi ómeni fora de Domnedieu, cari se voru con-
trariá (împotrivi) santei s'ale învetiature, si se voru rescólá
in contr'a santului seu evangeliu. Prevedé Elu, cà se voru
aflá multi ómeni, cari despre Domnedieu si despre Elu, cà
tramisulu lui Domnedieu, nu voru voi a scí nemica; pre-
vedé, cà impetriere si necredenti'a multor'a pana la atát'a
va ajunge, în câtu nu voru voi a scí de neci unu Crea-
toriu, — de neci o providentia divina, sub acareî conducere si
gubernare stáu si de neci o alta lege, decâtu numai de legea
naturei (firei). Atari ómeni necredentiosi se aflá, în multíme
mare pre tempulu Rescumperatoriului nostru, si se afla sí
acumu destui. Pentru ace'a mi-am propusu sí eu a ve
vorbf astadi despre pecatulu necredentiei, aretân-
du-ve: I. *câtu de periculosi suntu pentru societatea omené-
sca si mai alesu pentru crestinii buni, pîi si credentiosi acei*

ómeni, cari seau se dau cu totulu necredentiei, seau 'si concedu alte libertati in privinti'a adeveturiloru credentiei si a religiunei, adeca credu ace'a, ce nu ar' fi de crediutu; dupa ace'a II. câtu de nefericiti devinu atari ómeni si crestini atâtu in acést'a câtu sî in ce'alalta lume.

I.

E cev'a de totu îndatenatu in natur'a ómeniloru necredentiosi, cà ei totu-dé-un'a se consideréza pre sene mai buni decâtu cei credentiosi si religiosi. Dar' câtu se însiéla ei in opiniunea loru! Se cercamu numai acést'a prerogativa, ce 'si-o aróga acesti ómeni înaintea celoru-alalti, si indata vomu patrunde si vomu cunósce ratecirea loru. Crestinii pfi trebuie se vietuésca dupa poruncile lui Domnedieu si a Basericei, dupa acestea trebuie se-si întocmésca toti pasii si întreprinderile s'ale, — se nu faca nemicu, ce ar' vatemá pietatea, dreptatea si iubirea deaprópelui, — acestea toti cei necredentiosi nu le observéza; si apoi in acést'a stà dóra prerogativ'a si înaltiarea loru preste alti ómeni?

Necredentiosii se lauda cà ei suntu mai intogmiti si mai buni pentru societate, — precandu din contra ei suntu fórte periculosi pentru omeníme, si necredenti'a loru e o pestilentia (ciuma), care are dupa sene urmarile cele mai stricatórie.

In nece o societate nu e de a se teme mai tare decâtu de acel'a omu, carele traesce fora de religiune, carele ace'a o profanéza si o injura, si se aréta urgisitoriu si nepasatoriu catra totu, ce prescria legea si poruncile; càci nu se póte cugetá neci o fora-de-lege, carea unu asemenea omu se nu o faca. Fugíti dara de atari ómeni periculosi pentru societate! — Seau dóra nu vedeti sierpii, cari stau ascunsi intre voi? Seau dóra nu voíti a fugí de lupii cari

'si intendu ghiarele asupr'a vóstra? Au voiti a mai suferí între voi pre turburatorii liniscei comune? Audíti numai, ce dîce profetulu Davidu in Psalmu 13: „*Nebunulu dîce intru anim'a s'a: nu este Domnedieu!*“! si ce urméza de aci? Nemicu alt'a, decátu total'a stricare a mentiei si a voiei, a trupului si sufletului! Necredientosii suntu ómeni stricati, pentru-cà n'au nece o frica de Domnedieu, si carele nu baga in séma religiunea, acel'a e lapedatu de Domnedieu, si merita a fi lapedatu sî de ómeni. Pentru-cà se sciti, cà dreptatea, iubirea deaprópelui si virtutea nu potu subsistá fora religiune. — Invetiati dara, I. m., a ve stimá si pretiuí totu-dé-un'a sant'a vóstra religiune, càci ea ve invétia, cà este unu Domnedieu, carele e pretotindenea de facia, atotu-sciutoriu si fórte dreptu, carele resplatesce benele si pedepsece reulu!

Omulu fora de religiune nu se sfiesce de neci o mentiuna si însielatiune numai se-'si multiamésca ambitiunea si poft'a s'a uríta; neci unu dreptu nu e santu inaintea lui; neci un'a însielatiune nu e rusínatória, numai se-'si póta saturá avariti'a; — face tóte abaterile numai cá se-'si îndestulésca poftele si placerile sensuale. Vedeti! ast'a e dóra prerogativ'a cu care se lauda cei necredientosi, prin care credu, cà se facu mai placuti inaintea ómeniloru decátu crestinii cei buni si pfi? Ferítâ-ve dara de atari ómeni fora de Domnedieu, si încungiuráti pre câtu poteti, atari societati, in cari se afla astfelu de ómeni, — cari pre langa ace'a, cà'su fórte periculosi pentru omeníme, 'su totu-odata sî nefericiti atâtu acumu in viétia, câtu sî acusi dupa mórtea lor, precumu se va dovedí in celea urmatórie:

II.

Nu e neci o îndoiéla, I. m., cà nemicu nu ne póte cascigá aici pre pamentu una fericire adeverata, decátu

sant'a nóstra religiune, — pentru-cà senguru numai într'èns'a ne potemu aflá totu-dé-un'a mangaiarea, de carea avemu lipsa in tóte fatalitatíle mai alesu in necasurile si patimile acestei vieti. Inse chiaru acést'a mangaiare lipsesce totu-dé-un'a celoru necredientiosi. Ei, ce e dreptu, vréu a fí fericiți pre acésta lume, inse nu afla calea drépta la fericirea loru; fiendu-cà ei, urgisescu religiunea, carea i-aru poté ferici. Intrênsii se împlinesce dîs'a profetului Davidu : „*Necasu si nefericire pre càile loru, si ei nu cunoscu calea pazei!*“ Cá se pàtrundeti mai bene acestu adevèru, audíti o asemenare între credentiosi, cari 'si stiméza si pretiuescu religiunea, si între necredientiosi, cari o contemnéza si despretiuescu. Credentiosulu 'si stiméza religiunea sa si adevèrurile acelei-a, — ori-si-ce se-lu intempine pre acést'a lume : in fericire si bucuría, in nefericire si suferentia, scurtu in tóte fatalitatíle vietii sale, religiunea i-i este unu radîmu puternicu, la care 'si cauta locu de scapare. Mai alesu scéfe credentiosulu a se mangaiia cu religiunea in patimi si suferintie, càci ea-'lu invétia a priví in acele suferintie ceretarile lui Domnedieu, cari suntu folosítorie spre mantúrea sufletului seu !

Spre întarirea acestui adevèru ve aducu înainte din sant'a Scriptura a vechiului Testamentu numai pre betranulu Tobí'a si din viéti'a Santiloru numai pre santulu Patriciu, cá esemple de imitare. — Betranulu Tobí'a vení odenióra acasa de totu obositu de ingroparea mortíloru si se asiedià lângu unu pariete a casei, cá se dórma. Atunci cadiù din unu cuibu de runduné tîna in ochii lui, si elu orbl cu totul. Asia pre langa ace'a, cà erá seracu, devení acumu sí orbu. Inse fiendu-cà din prunc'fa s'a totu-dé-un'a fù unu reveritoriu si adoratoriu zelosu de Domnedieu, si de religiunea aceluia, nu se plangea de feliu de aceşte

nenorociri si patimi cî le suferiá acelea cu o pacientia si constantia ne mai audîta, bá inca aceste nenorociri si patimi le priviá si le cugetá cá benefaceri ale lui Domnedieu! S. Patriciu din Scoti'a din orînduire domnedieésca fû menitu spre ace'a, cá se învetie pre Irlandezi si se le predice cuventulu evangheliei Domnului Isusu Christosu. Inca in alu 16-le anu fû prinsu deimpreuna cu mai multi altii si cá sclavu fû vendutu, si dela domnulu seu, care-lu cumperà, avù de a suferi multe neplaceri. Elu trebuiá se pardiésca vitele prin pàduri si acolo se suferé multa fóme si sete, ce lui cu atát'a î-i cadíu mai greu, cu câtu totu-dé-un'a trebuiá se-'si petréca dílele sale in néua, plóia si in ghietiuiri. Cu voi'a lui Domnedieu, dupa siese ani se reintórse éراسي in patri'a sa, si remáse acolo pana la alu 45-le anu alu vietiei, candu 'si începú de nou misiunea primita dela Domnedieu: de a se duce in Irlandi'a la popórele necredentióse, cá se le predice invetiaturile lui Isusu Christosu. Aci éراسي trebù se suferé dela aceste popóre selbatece totu feliulu de maltratari, contemnari, batjocuri, persecutiuni si prensori. Dar' tóte acestea le suferi santulu Patriciu cu cea mai mare pacientia si statornicía, ba in tóte dílele se determiná si hotariá totu mai tare se-si sacrifice viéti'a s'a pentru religiunea lui Isusu Christosu. In-tréga viéti'a lui fû unu síru de patimi si necasuri, inse elu priviá la ele cu credentia tare si deplena încredere in Domnedieu, si le considerá cá cea mai sigura cale pre care póte ajunge la imperatí'a ceriului. Aceste suntu dara marile folóse, care le dà rélegiunea omului celui credintiosu, déca si-o scé stimá, respectá si venerá dupa cuvenintia in tóte împregiurarile vietiei. — Acumu se privimu la unu necredentiosu, carele nu stiméza si nu-'si veneréza religiunea, — si asia dîcîndu nu are religiune. Atare omu pre

lânga tóte ostenelele s'ale, nece-odata nu va poté fi fericitu in viétia. — Ori-ce se va face, totu nu va poté fi scutitu de patimi, grigi, si amaratiuni aci pre pamentu, pentru-cà acést'a e sórtea comuna a tuturoru ómeniloru pre lume. Déca acumu pre unu necredientiosu 'lu ajunge vre-o nenorocire, déca cade in seracía, seau in vre-o bóla; déca se persecutéza de cenev'a, seau vinu asupr'a-i alte necasuri — unde se-si caute scapare si mangaiare, unde se-si caute leniscea sufletului si îndestulírea animei? — Póte óre se-si caute mangaiare la Domnedieu, pre carele nu vré a-lu cunósce? póte se caute la ceriu, despre care nu vré se scía nemicu? Au dóra póte se-si caute mangaiare si ajutoríre la ómeni, cari suntu atátu de egoisti si necredientiosi, atátu de însielatori si indiferenti, ba adese-ori atátu de nesemtítori catra cei nenorociti? Elu nu póte face nece un'a din acestea. Ce-i remane dara alt'a, decâtu neodichn'a si desperatiunea, — si, dorere, trist'a esperientia ne invétia de ajunsu, cum-cà atari ómeni fora de Domnedieu in urma 'si facu ei însii capetu vietiei loru, prin ce apoi se facu nefericiti pentru totu-dé-un'a.

Vedeti dara, I. m., cum necredientiosulu si omulu fora de Domnedieu prin vin'a s'a propria, 'si perde fericirea s'a atátu cea temporalá câtu sí cea vecinica.

Nisútfi-ve dara voi! cari avurà-ti norocirea a ve cresce in religiunea Domnului Nostru Isusu Christosu, acé'a totu-dé-un'a a o stimá si reverí dupa cuvenentia, multiamiti lui Domnedieu pentru marile daruri ale credentiei adeverate, inse cugetati totu-odata cumcà acésta credentia numai asia ve face fericiti, déca ve îndreptati viéti'a vóstra strensu dupa acé'a; pentru-cà ve încredientiezu, cà pana candu sunteti crestini numai dupa nume, inse nu sí dupa viétia si fapte, pana atunci dela credenti'a vóstra nu veti avé de a

acceptá nemica alt'a, decâtu muștrâri amare inse adeverate, si odata judecat'a pre veci osenditória. Inse déca voi in totu tempulu veti traí cuvenitu dupa credenti'a vóstra, atunci de buna-séma veti dobândí odiníóra fericírea, ce ochiulu n'a vediutu, urechi'a n'a audítu si la anim'a omului nu-a strabatutu. AMINU.

J. V. Rusu.

Preparatiunea trupurilor mortiloru pentru inmormentare.

— STUDIU LITURGICU. —

— Premiutu cu diece galbeni imperiali. —

(Contenutare).

II.

Ceremoniele preparatiunei trupurilor mortiloru pentru inmormentare.

Lunga e calea, ce ne stà inainte. „*Intrá-va omulu in cas'a eternitatii s'ale.*“ (Eccl. XII. 5). — Pasí-vomu óre ne-preparati pe una cale lunga, cá acést'a?!

Sufletulu pasiesce pe ea imbracatu in vestmentulu penitentiei, nutritu, recoritu, întaritu cu mancare si beutura angerésca, acompaniatu de socii nedespartíti, cari din tóte câte avuse pre pamentu, singuri 'lu petrecu in locuentiele nemorirei, — acompaniatu de faptele s'ale bune (seau vai loru! deca: rele, neespiate) cari dupa s. Bernardu striga: *faptele tale suntemu, nu te vomu parasí!*²³⁾ Démna preparatiune de sufletulu nemoritoriu!

Dar' trupulu?! Trupulu are a face de asta-data numai una scurta cale, — calea la cemetieru, calea la grópa; càci

²³⁾ „Opera tua sumus! Non te deseremus!“ [S. Bernardu].

de-sî mórtea jace învinsa prin Domnulu nostru Isusu Christosu, — in pedéps'a pecatului remaseràmú totusi supusi dupa trupu putrediunei pamentului, si nu alt'cum, decâtu prin întunecimea acestei ghiacióse grópe, f-i este permisa trupului întrarea la lumin'a eternitatiei!

Dar' scurta ce e acést'a cale, cum se pasiésca totusi pe dens'a trupulu, fora a fí preparatu si adornatu, fora a-'si primí sî elu garnitur'a cuvenintiósá in unu modu demnu de natur'a s'a, demnu de destinatiunea inalta ce-i este rezervata ?!

Ceremoniele principale ale preparatiuuei trupului suntu :

1. *Inchiderea ochiloru si a gurei.*

2. *Spalarea si intruneori ungerea.*

3. *Imbracarea in vestminte nóue funebrele.*

4. *Culcarea in secrîu si espunerea cu cruce si între lumine.*

BCU Cluj / Central University Library Cluj

5. *Priveghiulu langa cadavru pana la înmormentare;* acàroru comentare dupa originea loru istorica, si sensulu misticu, ce li s'a datu, éca-o aci in cele urmatórie:

1. Inchiderea ochiloru si a gurei la' esirea sufletului.

Unu gemetu sfasiatoriu de anima, unu sughitiu fatalu, si moribundulu 'si dà sufletulu intre îmbracisariile iubitîloru sei.²⁴⁾ Acóle jace acum fora viétia, viptima mortiei,

²⁴⁾ E pàtrundietoriu, pana a stórcer lacrima, cu ce viue coloru depinge s. Ambrosiu acést'a dorerósa scena a vietiei omenesci in panegiriculu asupr'a fratelui seu, asupr'a S. Sati ru. Cum f-i sugea resuflarile ultime, cumu-i suflá in gura resuflarea propria, seau ca se sorba mórtea moribundului ensusi, seau ca se verse in trupu-i amortitu viétia s'a. Cum 'lu sarutá, cum 'lu îmbraciosiá, pana 'si dede sufletulu intre sarutarile si îmbraciosiarile sale, si mortu inca cumu-i stringea braociole, cumu-i aduná in gura resuflarea-i ultima, cá se sbea din ea consortiulu mortii! Éca-le propriele lui cuvante: „*Nihil mihi profuit ultimos hausisse anhelitus,*

portandu imprimata pre tóta faci'a s'a, destinsu inse pre ochii sei inclestati si pre buzele sale deschise si desfigurate suferintiele consumatórie ale luptei ultime, ce a luptatu! Déca ómenii nu suntu in stare a scerge acestu tipu infioratoriu alu mortiei de pre faci'a iubitloru loru repausati; apoi poté-i-ar' lasá pietatea, a nu netedî in acestu tipu de gróza celu pucinu atât'a, câtu li stà in potere?! Ei facu acestu servitîu de pietate mortíloru loru *inchidîndu-le cu mana iubitória ochii si buzele.*

Decandu se afla urma de omu pre pamentu, de atunci se afla urma si de acést'a datena la tóte popórele; datena comendata de insusi semiulu naturalu cá unu actu de cuventia si pietate catra cei repausati.

Dela popórele vechi ea trecú sí la crestini cá unu servitiu de iubire; ce'a ce apare din Dionisiu Alesandrinulu la Eusebiu, care in descrierea unei epídemie aducîndu-'si amente cu cuvente însufletíte, cum multi dintre frati, intre acestia sí preoti sí diaconi, espunîndu-si periclului mortiei viéti'a propria, servescu la paturile agonisantiloru, adauge, *cà la espirare le inchideau ochii si buzele* ²⁵). Si, de cene s'ar' face acestu servitîu de comunu, déca nu de consangeni, cari dupa legaturile de iubire apartienu mai deaprópe repausatului, dupa esemplulu, ce ni-lu lasà S. Augustinu, care apunendu mam'a sa S. Monica

nihil flatus in os inspirasse morienti. Putabam enim, quod aut tuam mortem ipse susciperem, aut meam vitam in te ipse transfunderem. O infelicia illa, tamen dulcia suprema osculorum pignora! O amplexus miseri inter quos ex animum corpus obrigit, haktus supremus evanuit! stringebam quidem brachia, sed jam perdideram, quem tenebam, et extremum spiritum ore legebam, ut consortium mortis haurirem!" (S. Ambros. De excessu Satyri l. I.)

²⁵) „Oculos illis et ora claudentes.“ (Dionys, Alex. apud Euseb. Hist. eccl. VII. 22.)

in an. 59 alu vietiei, *insusi i-a inchisu ochii*, standu cu anima sbuciumata in doreri langa patulu ei ²⁶).

In sensu misticu ce alta vré se dîca acést'a datena, decâtu cà precum ne asiediãmu sér'a cu mädulariele obo-site in ocupatiunile dîlei spre repausulu noptiei, cá acusi la demanétia se ne scolãmu din culcusiulu nostru cu nóue poteri, spre nóua activitate; astfeliu 'si pléca repausatulu trupulu frantu in lupt'a vietiei spre somnulu trecatoriu alu mortiei, pana va resarí acusi preste morminte serbatórea marita a invierei, si se va scolá prin Isusu Christosu imperatulu vietiei cu anima înnoita, cu poteri nestrictiátiose spre marírea vietiei eterne. ²⁷).

2. Spalarea trupului cu apa si intrune-ori ungerea lui cu aroma.

Déca demanda Domnedieu prin profetulu, a se curatí cei, cari pórtã vasele Domnului ²⁸); apoi cum aru poté iertá crestiniã, cá însusi vasulu celu santítu alu Domnului, bá-seric'a inaugurata Spiretului Santu, trupulu, se descinda in pamentu spre pastrare pana la festivitãtea cea mare a în-viãrei, fora a fí spalatu curatu si mîndru de tóta pulberea lumésca?!

Insí-si evreii si insesi unele din popórele pagane observãu acum acestu ritu facia de mortii loru; ce mirare dara, déca acel'a aflã indata la léganulu crestinatãtii accep-

²⁶) „Premebam oculos eius, et confluebat in proecordia mea investitudo ingens, et transfluebat in lacrymas.“ (S. Aug. Confess. IX. 12).

²⁷) „Sicut de nocte dormiisti, postea evigilasti, sic nostra corpora recordare dormitura per noctem, et postea reddenda vitæ a Christo, cum apparebit Judex vivorum et mortuorum.“ (Lud. Vives cap. VII. in Introd. ad Sap. conf. s. I. Cor. XV. 52).

²⁸) „Mundamini, qui fertis vasa Domini.“ (Is. 4. II. 14).

tare prompta la creștini, cari nutriau un'a idea atât de înalta despre demnitatea și destinațiunea trupurilor omenești!

Creștinii cunosc și observa acestu ritu acum pre tempulu Apostolilor. căci, precum cetim în Faptele Apostolilor, repausându Tavit'a, interpretata Dorc'a, fú spalată și așa pusă în secriu.²⁹⁾

Și se cităm ore documintele, ce ni-le ofere anticita-tea, despre perdurarea acestui ritu la strămoșii noștri creștini în secelele următoare?! Marturu ni este Dionisu Alexandrinulu la Eusebiu (loc. cit. su nru 25), după care neci periclulu bôleloru, contagioase nu-i poté retiené pre creștini, a face fratiloru loru adormiti acestu servitiu de iubire³⁰⁾. Marturu ni e S. Gregoriu celu Mare, care repórta, că trupulu sororei s'ale repausate fú desbracatu, spre a fi spalatu după datena.³¹⁾

Ace'a-si nara Gregoriu de Tur despre Pelagi'a³²⁾.

Destulu. Ce trebuința mai avem de probe?! Au nu vorbesc această despre acestu ritu că despre un'a datena universală?!

Cu spalarea cu apă eră împreunată și ungerea cadavrelor cu arome, care ritu împrumutatu dela Egipteni, 'lu observase, după Lib. Genes., acum și Josifu făcea de cadavrulu tatane-seu³³⁾.

²⁹⁾ „Factum est autem in diebus illis, ut infirmata moreretur. Quam cum lavissent, posuerunt eam in coenaculo.“ (Act. Apost. IX 37.)

³⁰⁾ „Hi ergo sanctorum corpora lavacro-ornantes.“ [Dionys. Alex. apud Euseb. Hist. eccl. VII. 22.]

³¹⁾ „Cumque corpus ex more mortuorum ad lavandum fuisset nudatum.“ [Greg. Magn. Dialog IV. 6.]

³²⁾ „Pelagia abluta iuxta morem, collocatur in feretro.“ [Greg. Turon. De gratia confess. c. 104.]

³³⁾ „Præcepitque (Joseph) servis suis medicis, ut aromatibus condirent patrem.“ [Genes. 4. 2.]

La acésta ungere aludu sî cuventele Mantuitoriului rostite la imputatiunea lui Iud'a Iscarioténulu in cas'a lui Simeonu, cu ocasiunea, candu Maria Magdalen'a ungându petiórele Mantuitoriului cu miru, le scergea cu pèrulu seu: se o lase in pace, càci Mari'a pe dîu'a îngroparei lui l'a pastratu acel'a ³⁴).

Sî Mari'a Magdalen'a au nu merse ea intru adeveru dupa mórtea Domnului cu arome, se unga trupulu santu, frantu in braciele crucei pentru rescumperarea nós-tra?! ³⁵).

Pe aceste urme, dupa aceste esemple purcesi crestinii primi, — ungerea cadavreloru o intempinàm in secelele prime alaturea cu spalarea.

Probele nu lipsescu.

Presedintele Maximu amenintiá, dupa Baroniu, pre martirulu Taracu, cà deca nu va apostatá dela credinti'a s'a santa, 'lu va pierde sî pre elu sî remasítiele lui; i va arde trupulu, si cenusi'a i-i o va imprasciá in ventu, cá se nu póta sperá onórea, a ff unsu cu arome si îngropatu ³⁶).

Tertulianu vorbesce despre ungerea cu arome, cari altor'a deservescu spre scopuri medicinale, cá despre unu

³⁴) „Maria ergo accepit libram unguentinarum pistici pretiosi, et unxit pedes Jesu, et extersit pedes eius capillis suis. . . . Dixit ergo Jesus: Sinite illam, ut in diem sepulturae meae servet illud.“ [Joan. XII. 3, 7.]

³⁵) „Et cum transisset Sabbatum, Maria Magdalena, et Maria Jacobi et Salome emerunt aromata, ut venientes ungerent Jesum.“ [Marc. XVI. 1.]

³⁶) „Nonne sic te perdam, et sicut antea praedixi, et reliquias tuas? Ne muerculae linteamine corpus tuum involvant, et unguentis et odoribus adornent. Sed scelestes! iubebo te comburi, et cineres tuos in ventum dispergam.“ [Acta mart. Tharaci apud Baron. anno CCXC. num. XXI.]

actu mangaiatoriu alu îngroparei crestine ³⁷⁾. Datena observata mai vêtosu facia de ss. martiri, cá unu semnu de speciala reverintia si destinctiune catra acei bravi ai legiuniloru crestine, cari dupa cuventele santei Scripture spalandu-'si vestmentele in sangele Mnelului, in ceriu inca se bucura de privelegiulu scumpu, a petrece in apropiarea prosima a Mnelului domnedieescu ³⁸⁾. Astfeliu luara crestinii — cum repórta Baroni — trupulu martirului Eupliu sî-'lu înmormentara cu onóre, unsu cu arome ³⁹⁾.

Nu au lipsitu neci de acei'a in cét'a santîloru, cari din umilintia protestara, a se aplicá la trupurile loru înanimate acést'a datena de pietate. Astfeliu s. E f e m e r u cum scrie Pascal, — care amenintiá cu pedéps'a focului eternu pre cei ce ar' cutezá a tentá ungerea trupului lui ⁴⁰⁾.

In aromele destinate spre ungerea cadavreloru mestecau mirha si tèmîia. — Despre mirha adeveresce Grotiu dupa Pliniu, cá se întrebuintiá spre ungerea corpuriloru ⁴¹⁾. Cu privire la tèmîia ni-e marturu Tertulianu, cá arabii mai multa si cu mai bunu profitu o vin-

³⁷⁾ „(Aromata) etiam hominibus ad pigmenta medicinalia, nobis quoque insuper ad solatia sepulturae usui sunt.“ [Tertul. Apolog. c. XLVII. si lib. de Idololatr. c. XI.]

³⁸⁾ „Hi sunt, qui venerunt de tribulatione magna, et laverunt stolas suas et dealbaverunt eas in sanguine Agui. Ideo sunt ante thronum Dei.“ [Apoc. VII. 17.]

³⁹⁾ „Sublatum est postea corpus eius a christianis, et conditum aromatibus sepultum.“ [Acta mart. Euplii apud Baron. anno CCCIII. num. CXLIX.]

⁴⁰⁾ „Plusieurs saints par humilité défendaient, que leurs corps fussent embaumés.

C'est ainsique saint Ephrem menace du feu éternel, quiaonque senterais de l'embaumer.“ [Dictionnaire de Liturgie par l'abbé Pascal edit. Migne pag. 625.]

⁴¹⁾ „Myrhae vix alius usus est, quam ut corpora incorrupta conservet.“ [Grotius in Math. II, 11.]

deau creștiniloru spre scopulu înmormentarei iubitiloru loru repausati, decâtu pagâniloru spre incensarea altarieloru idoliloru ⁴²⁾.

Ungerea cu încetulu eșî din usu; Eucologiulu nostru o prescrie numai la cadavrele preotiloru, cari trebuie unse crucisulu cu unu burete muiatu in untu de lemnu pe facia, apoi la tôte închiaturele de frunte ale trupului. Éra spalarea trupuriloru cu apa remasà pana astadî cá unu actu de cuvenintia. — Dar' sî spalarea cu apa, sî ungera numai unu actu de cuvenintia?! Ce este, ce se nu se santiésca in manele bisericeii, si se nu capete un'a destinațiune mai înalta?!

Au nu e spalarea — precum esplica Durandu, — simbolulu credenției, cà déca sufletulu se aventa de pre plaiurile acestei lumi la culmile ceresci, sborandu la Domnedieu curatîtu, santîtu, luminatu prin s. penitentiã; — si sociulu lui credentiosu, sî trupulu î-i va urmá acusi la ace'asi marire, — cá la olalta se gaste din isvórele fericierei acei'a, cari, cá doi soci nedespartîti la olalta au tienutu lupt'a, — cà prin urmare suntu fericiți, cari adormu in Domnulu fora macul'a peccatului ⁴³⁾.

Voimu dara a esprime prin acést'a ceremoniã: cà numai celui dreptu sî curatu î-i stau deschise portile ceriu-

⁴²⁾ „Thura plane non emimus? Si Arabiae queruntur, scient Sabaei, pluris et carioris suas merces christianis profligari, quam Diis fumigandis.“ [Tertul. Apolog. c. LII.]

⁴³⁾ „Corpus debet lavari ad significandum, quod si anima per confessionem et contritionem a culpa mundata sit; utrumque, scilicet anima et corpus aeternam glorificationem et claritatem in die iudicii consequetur; quodque secundum Job, illi vere in Domino moriuntur et beati sunt, qui nullam secum portant maculam, sed in hoc mundo per penitentiam derelinquant.“ [Durand. Rat.]

lui, ⁴⁴⁾; curatu a zîditu Domnedieu sî trupulu sî sufletulu, curatu vré a-lu reprimí, si precandu sufletulu se spala in bai'a lacrimeloru s'ale prin s. penitentia ⁴⁵⁾; spalatu, curatu dâmu pamentului sî trupulu, atâtu cá unu semnu alu curatíei sufletului, câtu sî cá una espressione a dorintiei si sperantiei nóstre, ca acusi desfacîndu manile lui Domnedieu, încuiatóriele morminteloru, vá se-'lu scóta din putrediu-nea pamentului si pre elu curatu si prémaritu spre eterna viétia, in locuintiele sante ale imperatíei s'ale.

Éra ungerea, cu tóte cà precum se póte conchide din Grotiu (citatu su nr. 41) de a preservá cadavrele mai lungu tempu in contr'a putrediuinei: ce frumosu ne revóca in memoria, ca dupa cuventele lui Pseudo-Dionisiu Areopag, celu-ce jace cu trupulu vescedítu, erá unu erou alu evangheliei, inrolatu in cét'a luptatoriloru crucei, chiamatu, prin ungerea la s. Botezu si la s. Miru, in aren'a de lupta, unde lupta Christosu imperatulu in fruntea ostirei alesíloru sei. Si éca-lu acum, lupt'a o-a luptatu, cursulu l'a implenitu. Credentia, fidelitate a juratu pana la mórte, credenti'a o-a pastratu; luptaciu fidelu s'a promis, luptaciu fidelu ese din campulu luptei, spre a se infaciosiá 'naintea imperatului seu, si a primí din manile lui dreptu respalata cunun'a nevescedítoria a vietiei, repusa luptaciloru bravi ⁴⁶⁾.

(Va urmá).

J. P. Somesianulu.

⁴⁴⁾ „Aperite mihi portas justitiae, ingressus in eas confitebor Domino. Haec porta Domini, justi intrabunt per eam.“ [Psalm. CXVI. 19.]

⁴⁵⁾ „Oh! lacryma humilis, tua est potentia, tuum regnum tribunal. Judicis non vereris Quid plura? Vincis invincibilem, ligas omnipotentem“ [S. Hieronym. in epist.]

⁴⁶⁾ „Pontifex defuncto oleum affundit. Memineris hic, ut in prima illa regeneratione ante S. Baptismum post antiquarum vestium

Veneráti memori'a Barbatîloru bene-meritáti!

Candu unu barbatu se lupta tóta viéti'a s'a nu pentru interesele s'ale particulare, cì sustiene cu taría si cu sacrificie pre celé publice, pre celé generale, — candu unu omu se face Apostolulu, ba chiaru martirulu unoru idei salutare, alu unoru principie eterne, candu elu nu viéza pentru sene, cì pentru benele si mantuirea toturor'a, atunci acelu barbatu nu este unu simplu moritoriu, elu este unu tramisu alu Provedintiei, barbatulu poporului întregu, omulu comunu. Toti aceli'a, cari urméza pre astfeliu de barbati in întreprinderile si in lucrarile loru, nu-i asculta numai simplu pre densii, cì se acomodéza si se supunu voiei provedintiei, carea sí í-a alesu de organe. Poporulu, care veneréza pre atari barbati, nu se închina loru, cì ideiloru si principieloru, causeroru, ce le-au sustienutu si le-au aperatu ei, si semtiementeloru celoru nobile si frumóse, de cari au fostu ei patrushi. O tíera, unu poporu, care nu dà luptatoriloru pentru idei mantuitórie onórea cuvenita, care amentirea loru nu o tiene de sfânta, acelu poporu dà dovedi nu-numai cà n'a preceputu pre conducatorii, pre profetii sei, cì inca cà n'a fostu demnu de îngrigirea si de sacrificiele loru. Atare poporu se condamna însusiu de vfu la mórte, pentru-cà n'au priceputu si pentru-cà nu onoréza viéti'a in celi morti trupesce, dara vfui în eternu sufletesce.

depositionem ille, qui initiature, in prima sancti symboli participatione, sacri chrysmatis oleo inungatur; et hic deum in fine omnium itidem oleum affunditur. Et tunc quidem olei inunctio baptizandum ad sacra certamina evocabat; nunc autem affusum oleum declarat, cum qui defunctus est, iisdem sacris certaminibus functum esse.⁶
[Dion. Areopag. De eccl. Hier. VII. 8.]

Predice pentru Postulu mare. — Despre S. Penitentia.

De Nicolau Marcusiu Capelanu si Proto-Diaconu Bes. Catedr. din Oradea mare

I.

Despre penitintia in genere si partea ei prima: esaminarea conscientiei.

*De ne-amu fi judecatu pre noi insi-ne nu ne-amu fi
osënditu! Ap. Paulu Ep. I. catra Corinteni c.
XI. v. 31.*

Scopulu celu mai defrunte a Mantuitoriului si Rescumperatoriului nostru Isusu Christosu a fostu: mantuirea ne-amului omenescu, indreptarea naravuriloru celoru rele si desceptarea din somnulu greu alu pecateloru. Acestea sunt isvorulu dulce, din care isvoresce fericirea sufleteloru nostre; — acestea trebuie totu deauna, dar' mai alesu in dilele aceste de penitintia (pocaintia) in dilele de indreptare, se le portamu in anim'a nostra. Aceste adeca: mantuirea sufletului, indreptarea vietiei nostre, si curatîrea de pecate trebuie se le luamu in socotintia seriosa preste tota vieți'a nostra, si deosebitu acum, candu se apropia patimele dulcelui nostru Rescumperatoriu.

Santa mam'a nostra Baserica, precum prin tote serbatorile ni face cunoscuta infricosiatele taine (misterii) ale mantuirei nostre, — ne aduce aminte acele lucruri mari, cari s'au intemplatu in acele dile sante, spre binele si folosulu sufletului nostru, — asia in dilele aceste, ace'asi santa Baserica ne pune inainte patimele si mórtea lui Christosu, cá cugetandu la acele se ne căimiu de pecate se ne parà reu de ele si se ne propunemu tare a nu pecatui mai multu; — binesciendu că pecatulu inradacinandu-se in animele nostre, asemene unui verme veninosu purure ne ródé,

si cá unu focu mistuitoriu purure ne arde, — prin pecatu restignimu de nou pre Christosu mantuitoriu nostru si casiunamu morte sufletului nostru.

Si óre, crestiniloru! cum ne vomu poté curatî de peate cum ne vomu cà si prin ce se aretamu parere de reu pentru ele? deca nu prin sant'a *taina a penitentiei* (prin s. marturisire) cà-ci numai prin acést'a ne potemu curatî si mantui de acelé, pentru cari atate a trebuitu se suferu cuventulu vecinicu alui Domnedieu Is. Christosu, — numai prin acést'a, cu puterea ddiesca, cascigandu iertarea acelor'a ne facemu erasi fii lui Ddieu si mosteni imperatiei ceriului.

Pentru ace'a, crestiniloru, acum in dilele aceste de poaintia in dilele aceste bineprimite se ne întórcemu dela calea retacirei la Ddieu facatoriu si Ziditoriu nostru, — acum, candu santa mama Baserica in tote dilele 'si deschide usiele s'ale, usiele daruriloru, si cu unu versu dulce ddiescu chiama: *pre cei ingregati se vindè, cá aci se-si depuna sarcin'a greutatiloru s'ale si se se usioreze, pre cei bolnavi cu sufletulu i-i chiama la medici (doftori) si le imparte leacu vindecatoriu, chiama pre cei intristati la mangaiere, pre cei slabi si nepotintiosi la intarire, pre cei seraci si lipsiti i-i chiama la mès'a imperatésca a Ddieului nostru:* se grabimu dar' iubitiloru crestini, pana-ce avemu tempu la acestu isvoru viu alu daruriloru, cà-ci cine scie óre mai tardiu poté-vomu bé din trensulu seu ba. Cãti lipsescu acum dintre acei crestini, cari in anulu trecutu in acést'a santa dî a postului mare au fostu de facia in acést'a santa Baserica, si neci cugetáu la ce'a ce li s'a intemplatu, si acum, o acum dormu somnulu celu lungu alu mortiei din care numai trambiti'a lui Ddieu i-i va poté desceptá.

Se grabimú Jubítii mei a ne, curatî sufletulu de pecate prin sant'a taina a penitintiei cá asia curatîti si spalati de tota intinatiunea pecatelorú se ne potemu bucurá de marita, inviere alui Isusu Christosu — mantuitoriulu nostru.

Eu mi-am propusu I. m. a ve vorbi cu ajutoriulu lui Ddieu in decursulu acestui santu postu despre midiloculu acel'a prin care ne potemu curatî de pecate adeca despre *sant'a penitintia* si celé 5 parti ale ei: *esaminarea seu ispitirea consciintiei, parerea de reu séu câirea, fagaduinti'a — propusulu — tare, marturisirea si facerea destulu,* — cá numai cu acestea va fi deplina si fruptuitoria pocainti'a nostra, — si anume cu ocaziunea de astadi se vedemu ce este *penitintia — pocainti'a — in genere*, despre ce in partea I, — apoi se vedemu cum trebuie se ne esaminamu — ispitimu — consciinti'a sufletului despre ce in partea II; — pana-ce voiú cuventa despre acestea fiti cu luare aminte!

I.

Prin penitintia — pocaintia — intielegemu reintorcerea omului dela pecate — la Ddieu. *Penitintia e o taina in care preotulu orénduitu iérta, in loculu lui Ddieu, pecatele peccatosului, déca acestu'a i-i pare reu de densele, le marturisece tote si are voia deplina de a face destulu pentru ele.*

Domnulu nostru Isusu Christosu a rënduitu scaunulu marturisirei, cá unu locu de curatîre, cá o baia de vindecare a bólelorú sufletesci, unde alergandu peccatosulu cu tota increderea si cutesarea, si aretându-si ran'a cea periculósa a sufletului seu — peccatulu — câsciga vindecare, capeta iertarea pecatelorú s'ale celorú fora de numeru.

Sant'a taina a penitintiei precum insemna santfi Parenti, e alu doile limanu de mantuire celorú cadiuti si celorú

aprove de pierdiare, — e uniculu modu, unic'a cale, pre care de amu pecatuitu de morte dupa botesu, éراسi ajungemu la indurarea lui Domnedieu, erasi dobândimu pacea sufletului nostru; — sant'a taina a penitintiei e acé'a cale, pre care multi pecatosi inspaimântati de marimea si multîmea pecatelor s'ale, asemenea fiului retacitu se intorcu la Ddieu, cá la unu Parinte bunu si induratu de care mai 'nainte tremuráu cá de celu mai aspru judecatoriu; sant'a penitentiea e cea mai buna arma, cu care ne potemu aপরá in contra deavolului, si ne potemu certa in contr'a iadului.

In scaunulu santei marturisiri, multi crestini, omeni pecatosi, prin rogarea, dogenirea si amenintiarea preotului se intorcu dela pecatele si fora de legile s'ale si dupa acé'a incepu una viétia mai religiosa petrecuta in curatienia si virtuositate.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

In scaunulu santei marturisiri aflamu mangaitoriu in necasurile si suferintiele vietiei, — aci aflamu invetiatoriu in nesciinti'a nostra, sfatuatoriu in propusele si in faptele nostre, — cu unu cuventu, aci 'si are bas'a si radacin'a totu binele tota bunastarea si fericirea intregu neamului omenescu, pentru-ce noi in veci, nu vomu poté multiami in deajunsu lui Ddieu, care asié s'a ingrigítu de noi si de fericirea uoatra.

Inse I. m. precum neci celu mai bunu leacu (medicina) nu aduce vindecare trupului, déca nu-lu folosimu si nu ne lecuimu cu elu, asia neci sant'a taina a penitintiei nu vindeca bol'a sufletésca a pecatului, decumva nu ne folosimu de eá, adeca decumva nu ne marturisimu pecatele tote si inca asié, precum ni poruncesce sant'a mama baserica, — la ce, cá se fia deplina marturisirea, pocainti'a

nostra, — se poftesce înainte de tote *esaminarea seu ispiti-
rea consciintei sufletului nostru* despre ce in partea.

II.

Legile s. Bascrice si cuvintele santei scripture poter-
nicu ne îndémna cá se privimu cu umilintia la Christosu
mantuitorulu nostru celu restignitu pre cruce si de acolo
se invetianu iubire catra Ddieu si ura catra pecatele nos-
tre, pentru cari atât'a a trebuitu se' suferé ba chiar se
mora pre cruce Christosu Fiiulu lui Ddieu, cá se faca
destulu in loculu nostru pentru ele; — si óre privindu noi
acolo la Christosu, poté-vomu fi asia impetríti la anima cá
se nu ne dora, — se nu versamu lacrime amare vedíendu
patímele si mortea de ocará alui Christosu Ddieului nos-
tru; poté-vomu fi óre asié nepasatori de mantuirea sufle-
tului nostru, cá se nu ne nisuimu din tote poterile a ne
curatí sufletulu de ace'a lepra periculosa, care e pecatulu,
si mai alesu in dilele aceste de pocaintia si indreptare se
nu ne cáimu, se nu ne para reu de pecate, prin cari de
atate ori restignimu de nou pre Christosu, — nu ne vomu
silí óre a ne indreptá viéti'a, si a incungiurá tote acelé ce
ar' periclitá mantuirea sufletului nostru?

Inse I. m, cá se ne potenu curatí deplinu de pecate,
si se potenu face marturisire adevérata înainte de tote se
poftesce darulu si ajutoriulu lui Ddieu, care numai si nu-
mai prin rogatiune 'lu potenu dobandi, — se poftesce lumin'a
credíntiei ddieesci, care se ne lumineze in trecutulu celu
intunecosu, si se ne ajute a ne cerca bene consciinti'a sufletului
nostru. Si óre ce facemu noi atunci candu ne cercamu seu
ispitimu consciinti'a sufletului; nu facemu alt'a I. m. de-
catu ne tragemu séma despre viéti'a si faptele nostre, ade-
ca: ce omeni amu fostu, — ce reu amu facutu in viéti'a

nostra, séu ce bine potendu face nu lu-am facutu? si acést'a I. m. nu e cev'a lucru usioru, candu si Davidu psalmistulu cugetându cu infiorare la acést'a detorintia dice: „*Pecatele mele cine le va spune? ... de celea ascunse ale mele curatiese-me, si de celea streine iérta pre sierbulu teu!*“

Se cuvene dara, I. m., cá se ne luàm in sócotintia seriósa viéti'a nóstra cea trecuta, si esaminandu-o se aflamu pecatele, prin cari amu vatematu pre Domnedieu si pre deaprópele nostru, — se ne esaminamu, dîcu, viéti'a nóstra, pentru-cà celu-ce nu-'si ispitesce viéti'a s'a trecuta, acel'a nu va cunósce pecatele s'ale, — éra celu-ce nu-'si cunósce pecatele, acel'a nu se va càl, nu-i va paré reu si nu va avé dorere de ele; — si celu-ce nu se càiesce, nu-i pare reu de pecate, acel'a nu se va îndreptá, — si celu-ce nu se îndreptá, acel'a nu se póte deslegá, nu se póte curatí de pecate, si asia neci nu se póte impartesí in darurile si vrednicíele Mantuitoríului nostru Isusu Christosu. —

Trebue mai departe se ispitimu sí ace'a, cà prin ce feliu de pecate amu vatematu pre Domnedieu, càci suntu mai multe soiuri de pecate, asié: afora de pecatele facute in contr'a celoru diece porunci domnedieesci si aceloru cincí a Basericeí, mai suntu celea siepte pecate de capetenia (*sumetí'a, scumpetea, necuratí'a, písm'a, lacomí'a, maní'a si lenea*), celea siese in contr'a Spiritului santu (*a pecatuí sperandu spre îndurarea lui Domnedieu, a desperá despre îndurarea lui Domnedieu, a se inpotriví adevéruí crestinescu, a písmuí deaprópelui darulu lui Domnedieu, a avé anima impetríta catra dogenele mantuítórie, si a remané in nepocaintia*), celea patru, cari striga resplátire la ceriu (*uciderea de buna-voia, sodomí'a, asuprirea seraciloru, vedu-veloru si orfaniloru si subtragerea simbriei servitoríloru si a*

lucratoriloru), si celea nóue pecate streine. (a sfatú pre altulu la pecate, a poruncí altu'a se pecatuiesca, a se con- tielege cu altulu la pecate, a indemná pre altulu la pecate, a laudá pecatele altu'a, a tacé pecatele altu'a, a nu pe- depsi pecatele altu'a, a ajutá pre altulu la pecate, si a aperá pecatele altu'a), — acestea tóte trebuie de-amenuntulu se le cugetamu si se ispitimu, cu care, cum si decâte-ori amu vatematu pre Domnedieu?

In esaminarea seau ispitirea conscientiei se fimu cu cea mai mare grigia, pentru-cà dela acést'a atérna fruptulu mantuitoriu a santei marturisiri (penitentie), de ací sí a santei cuminecature, precum ne invétia santulu Paulu Apos- tolulu dícundu: „*Se se ispitésca pre sene omulu, si asia se manance din pane si se bé din pacharu, cà celu-ce ma- nanca si bé cu nevrednicía, judecata 'si mananca si bé sie-'si, nesocotindu trupulu Domnului.*“¹⁾

Dreptu-ace'a, I. m., se ne ispitimu adese-ori conscientia sufletului nostru, si mai alesu in dñlele acestea de pocaintia: in tóta sér'a se cugetàm la faptele nóstre de preste diua, si asia se ne apropiamu de bai'a mantuirei, unde cu anima înfrânta se ne descoperimu tóte pecatele dela celu mai mare pana la celu mai micu, cà numai asia vomu poté dobândí vindecarea ranei sufletului nostru, — si precum seraculu lipsitu inaintea avutului, voiendu a cere cev'a ajutoriu, se róga cu umilintia, precum bolnavulu înaintea medicu- lui 'si aréta ranele, 'si spune dorerea si starea s'a ce gré, si precum caletoriulu seteosu abié ascépta se ajunga la unu isvoru rece, cá se-'si stempere setea si se-'si intarésca trupulu celu ostenitu de cale: asié sí noi cu lacrimi de pocaintia se îngenunchiamu la peciórele lui Christosu in-

¹⁾ Epist. I. catra Corintheni c. XI. v. 28, 29.

aintea santului altariu, căci Elu e celu mai avutu intru tóte, Elu e celu mai intieptu medicu (doftoru) vindecatoriu a tóta ból'a si nepotenti'a, Elu e celu mai vfu isvoru de restemperare. — Se ceremu dara ajutoriulu lui celu santu in tóte lipsele si suferintiele nóstre, — se-i spunemu ból'a si dorerea sufletului nostru, si candu insetéza sufletulu nostru, acolo e isvorulu victici, acolo trupulu si sangele lui Isusu Christosu in tain'a santei Cuminecaturi. Se grabimu dara, I. m., cu iubire la Christosu, căci Elu ne va stemperá, Elu ne va intarí, Elu ne va usiorá, numai câtu curatíti prin sant'a taina a penitintiei se-lu primimu câtu mai desu in animele nóstre. — Acést'a facéndu potemu fi siguri despre dobândire imperatíei ceriului, beneficiu cá: *credentiosu si dreptu este Domnedieu cá se ne ierte nóue peccatele nóstre!*¹⁾).

BCU Cluj / Central University Library Cluj

II.

Despre parerea de reu séu infrangerea animei.

*Pocãiti-ve si ve intorceti cá se se ierte peccatele vostre!
Faptele Apostoliloru c. III. v. 19.*

În Dominec'a trecuta ati auditu I. m., cá pocainti'a este reíntorcerea peccatosului la Ddieu si e singur'a cale pre care potemu ajunge la Ddieu, e alu doilea limanu de scapare celoru cadiuti dupa, botesu, — ati auditu si ace'a, ca la tain'a santei penitintia) cá se fia deplina, se poftesce mai antaiu esaminarea séu ispitirea consciintiei, adeca se ne cercãmu bine faptele si viét'i'a nostra trecuta, cá numai asia vomu poté cunósce peccatele si ne vomu poté curatí de ele.

¹⁾ I. Joana c. I. v. 9.

Se vedemu acum a don'a parte a penitentiei (pocaintiei) adeca *parerea de reu séu infrangerea animei*.

Santulu Apostolu Petru, candu a vindecatu pre unu schiopu dela nascere, care stá si cersié inaintea usieloru basericei Jerusalimului, numai cu cuvintele: *auru si argintu nu am fora ce amu 'ti dau: in numele lui Isusu Christosu dicu tie scóla si ambla* ¹⁾; cu aceste cuvinte a intimpinatu pre multinea de jidovi, ce se adunase la acést'a minune: *Voi ati negatu pre celu santu si dreptu, si ati omoritu pre incepatoriulu victiei Isusu Christosu, pre care Ddiu l'a sculatú din morti* ²⁾; si dupa acé'a indata i-a provocatu la pocaintia si parere de reu pentru faptele loru dicându: *pocaitive si ve intorceti cá se se ierte pecatele vostre!*

Si precum Santulu Petru prin cuvintele acestea a chiamatu pre jidovi la pocaintia, asié ne chiama si pre noi Spiritulu santu prin viersulu consciintiei nostre, ne provoca, cá decumva amu pecatuitu in contr'a Parintelui nostru cerescu, se nu remanemu in pecate, se nu acceptamu pana ne vomu inecá in ele cí se ne intorcemu, se ne cáimu si se ne para reu de ele, cá se ni-se ierte pecatele.

Asié e I. m., cà deórece lucrulu implinitu odata, nu se pote face neimplinitu, indata ce amu cunoscutu pecatele nostre, atatu dupa mintea sanatosá catu si dupa invetiatur'a credintiei nostre mantuitoare, nu avemu alt'a de facutu decatu a ne intórce intru noi si parendu-ne reu din anima cà amu gresitu se ne abatemu dela pecate, — de unde urméza apoi ca *parerea de reu* e un'a dintre celea mai defrunte parti a penitentiei, despre acést'a voiú vorbi eu astadi, aretându-ve I cà *parerea de reu séu infrangerea animei* e

¹⁾ Fapt. Ap. c. III. v. 6.

²⁾ Fapt. Ap. III. v. 14—16.

neaparatu de lipsa la tain'a penitintiei (pocaintiei) si II. cumtrebue si fia parerea de reu séu cainti'a nostra, — fiti cã luare aminte!

I.

Parerea de reu séu infrangerea animei este: un'a dore din lontru, si o ura catra pecatele facute care da nascere propusului tare de a nu pecatui mai multu, ce atat'a insémna, -- cà nu e destulu neci ajunge nemicu a dice numai cu gur'a cà ni pare reu de pecate, ci trebue din anima se le parasimu, si se avemu doru din lontru a nu le fi facutu: *Rumpeti-ve animele vostre éra nu vestmintele vostre si ve intorceti catra Domnulu Domnedieulu vostru cà induratu este!* dice Profetulu Joilu ¹⁾ éra Psalmistulu Imperatu Davidu ²⁾ dice: „*Anim'a infranta si umilita Ddieu nu o va urgisi!*”

Cã-ci numai decumva anim'a nostra convine cu parerea de reu descoperita prin cuvinte, — numai decumva pecatulu 'lu avemu inaintea nostra, cá unu lucru uritu si de rusine si ne propunemu tare, cà mai multu nu-'lu vomu face, avemu cãintia adeverata, avemu parere de reu de pecate, ori prin multe ori prin pucine cuvinte se-o descoperimu ace'a; — asié a fostu parerea de reu a vamesiului diu sant'a evangelia, care rusnandu-se de ceriu si de sine pentru pecatele s'ale nu cutesá neci ochii se sf-i redice la ceriu, ci numai batendu-si peptulu strigá: *Ddieule fii induratu mie peccatosului!* ³⁾

Acést'a caintia seau parere de reu din anima intru atât'a e de lipsa, I. m., încãtu fora de acést'a omulu pe-

¹⁾ Prof. Joilu c. II. v. 13.

²⁾ Psalm 50

³⁾ Ev. Luc'a XVIII.

catosu nu se póte indreptá, neci póte dobândí iertarea pecatelorú dela Domnedieu, care cunósce si patrunde sí rârunchii si anímele, si numai anim'a cea umilita o prímescce.

Acést'a cántia din anima, cá cea mai de lipsa spre dobândirea darului o poftescce dela noi insusi Domnedieu, cându díce: „*intórceti-ve catra mene din tóta anim'a vóstra cu postu, cu plangere si cu tênguire!*“¹⁾); si cuviosulu Jobu voiendu a cere dela Domnedieu iertarea pecatelorú s'ale díce: „*pentru acé'a m'amu defaimatu pre mene insu-mi, pravu si ceñusia me socotescu!*“²⁾). — Santulu Ambrosiu díce cá: *a se pocái atát'a insémna câtu a plange pecatele facute si celea deplanse a nu le mai face,*³⁾ — prin cari cvente, apriatu ne invétia s. Parente, cá noi prin infrangerea animei si prin lacriméle nóstre de umilintia trebue se facemu destulu pentru pecate, — adeca nu-numai din cev'a interesu lumescú seau din fric'a cá se nu avemu a gustá: inca aici pre pamentu fruptele amare ale pecatelorú nóstre, cum suntu: slabitiune, rusíne s. a., cí pentru acé'a se ne pará reu de pecate, pentru-cá prin ele amu vatematu pre Domnedieu, pre celu mai bunu, dreptu si induratu Parente alu nostru, care e vrednicu de tóta iubirea nóstra: *Nu ve temeti de acé'a, cari omóra trupulu, éra sufletulu nu potu se-lu omóra, cí ve temeti mai vertosu de acé'a, care póte se pérda si trupulu si sufletulu in geen'a!*⁴⁾.

Cu câtu e mai mare in noi iubirea lui Domnedieu, candu ne sternescce parerea de reu pentru pecatele facute, cu atátu mai tare potemu asceptá dela Domnedieu iertarea

¹⁾ Prof. Joilu c. II. v. 12.

²⁾ C. Job. c. XLII. v. 6.

³⁾ Cuventarea 40 a S. Ambrosiu.

⁴⁾ Ev. Mateiu c. X. v. 28.

acelor'a, — precum însusi Mantuitoriulu nostru Isusu Christosu ne aréta, candu primindu càinti'a impreunata cù parere de reu a pecatósei Magdalene dîse: *iérta-se pecatele ei celea multe, cà a iubitu multu, — éra cui se iérta pucinu iubesce mai pucinu*¹⁾, adeca, cum iubimu noi pre Domnedieuu nostru, asia ne iubesce sí Domnedieu pre noi, — care iubesce pre Domnedieu mai tare, acelu'i'a sí Domnedieu iérta mai multu, adeca acelu'i'a î-i împartasiesce mai multe daruri, éra care 'lu iubesce mai pucinu, acelu'i'a sí Domnedieu î-i iérta mai pucinu, adeca mai pucine daruri î-i împarte.

Cugetandu dara, I. m., cà prin pecate vatemamu pre Domnedieu, pre celu mai bunu si induratu Parente alu nostru, — fora acarui santu ajutoriu noi nu suntemu in stare a misicá un'a mana seau unu pecioru, cu atátu mai pucinu a face vre-unu lucru vrednicu de mantuire. — se plangemu cu amaru pecatele nóstre cá si santulu Apostolu Petru, se ne parà reu din anima cà prin acelea amu vatematu pre Domnedieu, pre celu mai vrednicu de iubirea nóstra, — cà numai asia potemu fí încredientiati cà Domnedieu, vediendu anim'a nóstra, va primí lacrimele nóstre, la ce inse se poftesce cá parerea nóstra de reu se fia: *din lontru, supr'a naturala, mai pre susu de tóte si generala despre-ce in partea*

II.

Din lontru e parerea de reu, candu nu-numai cu gur'a dîce omulu cà î-i pare reu de pecate cì din anima se càiesce de acelea, fiendu-cà anim'a e loculu fora-de-legiloru, ea e cuibulu pecatelor si a cugetelor rele, precum marturisesce insusi Christosu, dîcîndu: „*din anima esu cu-*

¹⁾ Ev. Luc'a c. VII. v. 47.

getele rele, uciderile, precurviile, curviile, furturile, marturiile mentiunóse, hulele“ s. a. ¹⁾ Si fiindu-cà din anima ese peccatulu, trebuie cá din anima, din Iontru se ésa si càinti'a si parerea de reu pentru peccate.

Mai pre susu de fire (supranaturala) va fí parerea de reu, candu din cause supranaturale, si anume din acelea cause ne càimu, cari purcedu din invetiatur'a credentiei crestinesci, adeca, candu omulu cugetandu la invetiatur'a crestinesca, se cutriera in anim'a s'a, si de acolo f-i pare reu de peccatele ce a facutu, — d. e.: Noi scimu, cà Domnedieu e nemarginitu, santu si dreptu, bunu si induratu, pre Care, cá cei mai buni ffi pre parentele loru, trebuie se-lu ascultamu si se-lu iubimu, si decumv'a omulu cugetandu tóte insusirile lui Domnedieu, facia cu ale omului peccatosu, vede deosebirea cea mare intre ambele, decumv'a d'fcu din acést'a umilintia si supunere catra Domnedieu vene parerea nóstra de reu, atunci e supranaturala (preste fire); — din contra inse candu d. e. furului, jafuitoriului, pentru ace'a f-i pare reu de fapt'a s'a cea rea, pentru-cà l'au prinsu, si l'au pedepsitu, — celui desfrenatu pentru-cà a picatu in bóla seau rusíne, — acestor'a numai din cause naturale (firesci) le pare reu de peccatu, si asia parerea loru de reu e numai naturala.

Mai departe parerea de reu trebuie se fía *mai pre susu de tóte*, adeca mai tare se ne parà reu cà amu vatematu pre Domnedieu prin peccate, decátu déca amu fi pierdutu tóte ce aveamu in lume, càci lumea cu tóte ale s'ale va trece, éra Domnedieu si invetiaturile lui celea sante voru remané in veci, si: „*ce va folosí omului de va dobandi lumea tóta, er' sufletulu seu si-lu va perde!*“²⁾

¹⁾ Ev. Mateiu c. XV. v. 19.

Mai pre urma parerea noastră de reu trebuie se ffa *generală* (de obsce), adeca se se estinda la tôte pecatele fora deschilinare. — Au nu totu pecatulu e asemenea calcare cu voi'a a legeri lui Domnedieu, — seau nu totu pecatulu e despretiuirea si desonorarea lui Domnedieu, seau nu totu pecatulu e o asemenea detoria, carea numai scumpu sangele lui Christosu, versatu pre lemnulu crucei, si meritele nemargenite ale lui o potu sterge? de unde luminatu se vede, că de tôte pecatele câte amu facutu, trebuie se ne parà reu, decumv'a voimu mantuire.

Acést'a poftesce dela noi si Spiritulu santu prin gur'a Profetului Ezechi'a: *Indreptăti-ve si ve întorceti dela necuratătele vóstre . . . lapedăti dela voi tóta reutatea, ce ati facutu, si vi cascigăti o anima năua si unu sufletu nou!*¹⁾

Si deóre-ce a peatuf (gresi) este lucru omenescu, a remané in pecate este lucru diavolescu, éra a se scolá, adeca a se curati de pecate este lucru angerescu, — dupa ce amu cadiutu odata in pecate se nu remanemu in ele, ci se ne întorcemu la Domnedieu, se ne parà reu de pecate, că numai asia benecuventandu Domnedieu întorcerea noastră, ne va primi érași de fii iubiti ai sei.

Éra candu voimu a stérni in noi o astfelu de dorere si ura catra pecatele facute, se cugetamu bene, că:

Pecatulu e celu mai mare reu, si déca vomu mori intr'ensulu in veci suntemu perduti;

Se socotimu, câte bunetati ni-au datu năue Domnedieu, cum n'a crutiatu neci chiaru pre unulu nascutu Ffiu alu seu, ci l'a datu rescumperare pentru noi, — si noi pre langa tôte acestea, o! decâte-ori 'lu vatemamu cu pecate grele.

¹⁾ Ezechia c. XVIII. v. 30.

Se cugetamu la ace'a, că prin pecate alungamu dein sufletulu nostru pre Spiritulu santu si facemu locu spiritului necuratu, — si apoi se socotimu cu parere de reu adevărata că celu mai bunu, cea mai mare bunatate a noastră e Domnedieu pentru acarui lauda, onóre si marire se fimu mai gat'a a suferi tóte, inca sí mórte, decâtu a-lu mania prin vre-unu pecatu de mórte.

Acestea tóte, I. m., luandu-le in socotintia seriósa si dupa acestea stérnindu-ne la adevărata parere de reu despre pecatele noastre va fi deplena si fruptuitória pocaintia noastră, — dreptu ace'a: *Pocaiti-ve si ve întórceti cá se se ierte pecatele vóstre!* AMINU.

Catechismulu.

Este un'a mica carte, care se dá prunciloru, cá se o invetie. Cetiti acést'a carte mica, care e catechismulu, — veti affá in ace'a deslegarea tuturoru intrebariloru, a tuturoru — fora exceptiune. Intrebáti pre crestinu: de unde vene genulu omenescu, elu o scie; unde merge, elu o scie; cum merge, elu o scie. Intrebáti pre acestu pruncu, care in tóta viéti'a s'a neci un'a-data n'a cugetatu la ace'a: că de ce e aici pre pamentu, si ce va fi din densulu dupa mórte? elu ve va dá unu respunsu maretiu!..... Inceputulu lumei, inceputulu genului omenescu, destinatiunea omului aici pre pamentu si din colo de mormentu, relatiunea omului facia cu Domnedieu, detorintiele sale catra confratii sei, drepturile omului asupr'a naturei... tóte acestea prea bene le scie; — si acusi candu va fi mare, chiaru atâtu de pucinu 'lu va confundá dreptulu naturalu, politicu si a natiunelor, pentru-că tóte acestea de sene urméza si se lamurescu din crestinismu. Acést'a o numescu eu religiune marétia, — si din acestu semnu o cunoscu, că din tóte intrebarile cari intereséza omenimea neci un'a nu o lasa fora de respunsu. — M. Jouffroy. *Mélanges philosophiques* p. 424.

REVISTA.

Dieces'a romana gr. cat. de Oradea-mare va serbá in decursulu anului curente iubileulu de *un'a suta ani* dela infientiarea s'a. — Dein acést'a impregiurare generosulu Archi-pastoriu alu ei, *Illustrisimulu Domnu Joanu Olteanu*, a scrisu unu premiu de cincidieci galbeni imp. pentru celu mai bunu Compendiu de istoria a diecesei acelei'a.

Totu generosulu Archi-pastoriu de Oradea-mare, a daruitu mai de-aprope 50 fl. v. a. pentru a se procurá vestmente pre sém'a eleviloru mai lipsiti dela scólele normale dein Oradea-mare, — asemenea reuniunei romane de cantu „*Hilari'a*“ 25 fl. v. a. dreptu premiu de distinctiune. — Cetitorii nostri voru cunósce deja si alte nenumerate fapte de generosia ale Illustrului Capu besericescu acarui'a mare-animosia o-au esperiatu toti aceli'a, cari numai au recursu la ace'a, pentru ace'a se voru uní cu mene intru ai urá: díle indelungate si fericite! —

Archipastorii romani de Caransebesiu si de Aradu
Illustrisimii Domni Domni Joanu Popasu si Joanu Metianu
s'au inscrisu in Albulu foiei „Predicatoriulu Sateanului romanu“ —
cá patroni ai acestei foie. —

Diriginti'a Gimnasiului superioare romanu dein Beiusiu s'a incredintiatu Reverendisimului Domnu *Petru Mihutiu*, Archidiaconu onorariu, Assesoriu la P. V. Consistorie de Oradea-mare si de Lugosia si parochu in Nogiorida. Zelulu cu care nou-numitul Directoriu a fugeatu, ore-candu in catedralele profesorale dela numitulu gimnasiu si dupa ace'a pana in presente in pastorirea sufletelorlu concrediute, ne dà garantii destule pentru de a crede cá Gimnasiulu superioru de Beiusiu a dobanditu multa pria nou-numitul Directoriu, — carui'a i-i urámu potere dela Domnulu pentru de a conduce in multi ani cu succesu distinsu invetiamentulu dela gimnasiulu romanu incredintiatu dirigintiei densului!

Contributiune dupa fiesce-care injuratura (sudalma)
s'au aruncatu in statulu Maine — din Americ'a de nordu — si anume: dupa fiesce-care injuratura (sudalma) din di comuna se solvesce contributiune (dare) de unu dolariu (2 fl. v. a.), dupa ce'a din di de domineca seazu serbatória se solvescu doi dolari (4 fl. v. a.). — Din un'a diumetate a venitului intregu se edifica cas'a tieriei (pentru dieta), ér' din ce'alalta diumetate cas'a alienatiloru (nebuniloru). — Multe ai mai poté face sí la noi, déca ai aruncá sí numai câte unu cruceriu dupa tóta injuratur'a!